

Implementatie Single Digital Gateway – Annex II

In deze mededeling wordt u geïnformeerd over het advies van de Werkgroep Bedrijfsvoering, Digitalisering en Dienstverlening (WBDD) d.d. 3 november 2023 om Annex II van de Europese Single Digital Gateway (SDG) verordening vooralsnog op basis van de bedrijfsmatige variant te gaan inrichten, mits de wetgeving en subsidievoorwaarden hier de ruimte voor bieden.

SDG verordening

In oktober 2018 is in Europa de SDG verordening aangenomen, waarmee Nederland de wettelijke verplichting heeft gekregen om deze verordening uit te voeren. De SDG is een Europese verordening om alle overheden en bestuursorganen in de EU te verplichten om tot non-discriminatie te komen als het gaat om o.a. werken, wonen, studeren, leven en uitvoeren van een bedrijfsactiviteit in de Europese Unie (EU). De SDG geeft burgers en bedrijven makkelijk toegang tot digitale overheidsdienstverlening in de EU. Dat gebeurt met het portaal (gateway) [Your Europe](#). Deze centrale toegangspoort verwijst gebruikers door naar de juiste websites in de verschillende lidstaten. Via Your Europe kunnen burgers en bedrijven op een eenvoudige manier betrouwbare informatie vinden over overheidsdiensten, -producten en -procedures in Europa. Sommige procedures kunnen ze bovendien online doorlopen. De verordening bestaat uit drie delen: informeren, procedures en ondersteunen. Deze onderdelen worden genoemd naar hun bijlage, dus Annex I is informeren, Annex II is procedures en Annex III is ondersteuning.

Implementatie bij de waterschappen

In Nederland is de nationaal coördinator (NC) SDG verantwoordelijk voor de coördinatie van de implementatie van de verordening. Alle overheden zijn zelf verantwoordelijk voor de implementatie van de SDG verordening binnen hun eigen organisatie. Dit geldt ook voor de waterschappen. Zij worden bij hun implementatie ondersteund door het Waterschapshuis (als opdrachtnemers van de Unie van Waterschappen).

In januari 2023 hebben de waterschappen hun eerste mijlpaal bij de implementatie bereikt: er zijn teksten in het Nederlands en Engels op het Europese portaal gepubliceerd (en op landelijke portalen voor burgers en bedrijven) over de producten die onder de SDG vallen, te weten de waterschapsbelasting en watervergunning. De volgende stap is in maart 2023 begonnen: Annex II (procedures). Hiervan is de doelstelling alle procedures die onder Annex I vallen online beschikbaar te stellen zowel voor de Nederlandse burger en bedrijf als de EU inwoner en bedrijf, ook tweetalig. Het gehele project loopt tot eind 2025 met eventuele uitloop in 2026.

Financieel

Voor de implementatie van de SDG wordt subsidie verstrekt vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).. In 2022 en in 2023 is een bedrag beschikbaar gesteld voor de implementatie van Annex I en Annex II bij de waterschappen. Voor 2024 is eerder dit jaar een aanvraag gedaan voor € 545.000. We verwachten binnenkort een positief besluit, waarna we een formele subsidieaanvraag kunnen indienen voor 2024. De toegekende subsidie wordt gebruikt om de implementatie van Annex II (en in 2024 ook Annex III) bij de waterschappen te realiseren. Hiertoe wordt het project SDG bij het Waterschapshuis vanuit deze post gefinancierd. De subsidie is niet beschikbaar voor de kosten die de waterschappen zelf moeten maken voor de implementatie van de SDG. Bij het Waterschapshuis is voor het project SDG vanuit de subsidie circa 1,2 miljoen euro te alloceren voor de jaren 2022 tot 2026.

Discussie over implementatie Annex II

In 2022 heeft Berenschot in opdracht van de Unie en het IPO een impactanalyse voor Annex II (procedures) uitgevoerd. Op basis van de resultaten van deze impactanalyse is een projectplan voor de realisatie van Annex II in 2023 opgesteld. Hier is het Waterschapshuis samen met de waterschappen mee aan de slag gegaan.

Medio 2023 is een discussie ontstaan dat mogelijk niet alle procedures die zijn geïdentificeerd voor de waterschappen in Annex I, ook online behoeven. Het gaat om twee procedures: belastingen en vergunningen. Dit zou betekenen dat deze procedures voor Annex II niet uitgewerkt zouden hoeven worden. Ook IPO en VNG hebben een soortgelijke discussie gevoerd met hun achterban.

Om een helder beeld te krijgen in de discussie en de relatie die deze heeft met de impactanalyse van Berenschot is in september 2023 een toetsing gevraagd aan Berenschot. Op basis van deze toetsing door Berenschot kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- In de discussie over in hoeverre Annex II geldt voor de waterschappen wordt vooral naar de bedrijfsmatige kant gekeken. De vraag die daarbij gesteld is, is: hoe kunnen we op minimaal niveau voldoen aan de verordening?
- In de heroverweging is ook juridisch getoetst wat nodig is voor Annex II. Er is juridisch advies ingewonnen bij Kenniscentrum Europa Decentraal (KED). Ook heeft een jurist van het Waterschapshuis advies gegeven. Tevens hebben juristen bij de Unie van Waterschappen meegekeken naar wat wel en niet onder de SDG-verordening valt en over specifieke procedures aandachtspunten meegegeven. Er is ook advies ingewonnen bij Berenschot.
- Berenschot hanteert de juridische zienswijze, waarin gesteld wordt dat een organisatie altijd aan de SDG moet voldoen, ook al komt een procedure maar zelden per jaar voor, waarbij de doelgroep minimaal is (voor 1 persoon of 1 bedrijf). Dit wordt het non-discriminatiebeginsel genoemd. Een voorbeeld hiervan is een buitenlands bedrijf dat in Nederland een vestiging heeft, een belastingaanslag krijgt en hier bezwaar op maakt. Veelal gaat de procedure in dit voorbeeld via een belastingkantoor. Omdat deze procedure voor Nederlandse inwoners online gedaan kan worden, dient deze volgens de verordening ook in het Engels te worden aangeboden.

Keuze bedrijfsmatig vs. juridisch perspectief

Om het project SDG bij het Waterschapshuis richting te geven en ervoor te zorgen dat de waterschappen verder kunnen met de implementatie van Annex II van de SDG, is de WBDD d.d. 3 november 2023 gevraagd om een advies te geven over de reikwijdte van de implementatie van de SDG. Hiervoor is de WBDD gevraagd een keuze te maken tussen implementatie vanuit bedrijfsmatig en juridisch perspectief.

Het bedrijfsmatig perspectief houdt in dat de waterschappen met zo min mogelijk inspanning voldoen aan de geest/bedoeling van de wet. Het gaat om het zoveel mogelijk beschikbaar maken van bestaande online procedures zodat ze voor Europeanen toegankelijk zijn. Er wordt een kosteneffectieve aanpak aangeboden, afhankelijk van de klantvraag en procedure. Op deze manier wordt *niet* aan het non-discriminatiebeginsel voldaan. Bijvoorbeeld: voor één of enkele bedrijven die niet in Nederland gevestigd zijn, maar wel grond in Nederland bezitten of willen kopen, bieden de waterschappen de mogelijkheid om *via een intakeformulier* een procedure voor de watervergunning te starten en te doorlopen.

Het juridisch perspectief betekent dat aan de letter van de wet wordt voldaan. Het betreft het beschikbaar maken van bestaande online procedures zodat ze voor Europeanen toegankelijk zijn. In dit perspectief wordt *wel* aan het non-discriminatiebeginsel voldaan. Bijvoorbeeld: voor één of enkele bedrijven die niet in Nederland gevestigd zijn, maar wel grond in Nederland bezitten of willen kopen, bieden de waterschappen de mogelijkheid om *online* een procedure voor de watervergunning te starten en te doorlopen.

De impact van beide perspectieven verschilt:

- Voor wat betreft de kosten die gemaakt worden door het project SDG bij het Waterschapshuis zijn de alternatieven voor implementatie van Annex II redelijk gelijkwaardig. Dit omdat de grootste kostenposten van de implementatie uit de toegekende subsidie (zie financiën) worden gedekt. Kosten kunnen voor de waterschappen zelf wel groter zijn bij de juridische aanpak dan bij de bedrijfsmatige aanpak.
- Het grootste verschil komt voort uit de inspanningen die zowel het Waterschapshuis als de waterschappen en belastingkantoren moeten doen. De bedrijfsmatige aanpak bedraagt circa 25% van de omvang van de juridische aanpak. Dit vraagt dus minder inspanningen van de waterschappen.

Overwegingen

- Wat betreft het bedrijfsmatig perspectief zou gesproken kunnen worden van relatief lage kosten met geringe inspanning. Het aantal grensoverschrijdende gebruikers bij de waterschappen is op dit moment relatief laag. Een tegenargument bij de bedrijfsmatige aanpak is de klantreis van de inwoner of een bedrijf. Vanuit klantperspectief is het mogelijk wenselijk om meer procedures digitaal aan te bieden.
- Voor de juridische aanpak zullen waarschijnlijk hogere kosten gemaakt worden en dit vraagt ook grotere inspanning. Een tegenargument bij de juridische aanpak is dat er procedures ingericht gaan worden die veel inspanning vragen van waterschappen, terwijl deze inspanning niet opweegt tegen het gebruik van de ingerichte procedures.

Risico's

- Bedrijfsmatig implementeren: mogelijk wordt niet volledig voldaan aan alle vereisten van de SDG-verordening, zoals beoogd door de Europese Commissie (EC). Een belangrijk risico bij de bedrijfsmatige aanpak is dat een burger of bedrijf een zaak kan aanspannen als er niet volledig aan de SDG wordt voldaan. De kans dat dit gebeurt wordt echter als klein ingeschat.
- Implementeren volledig conform verordening: mogelijk worden hoge kosten gemaakt voor procedures die vrijwel niet gebruikt gaan worden. Risico hierbij is dat kosten niet opwegen tegen de baten en buitenproportioneel zijn.

Bestuurlijke aandachtspunten

- IPO en VNG gaan momenteel door een soortgelijke afweging en besluitvorming op Annex II. IPO heeft het aantal procedures (Annex II) dat valt onder de SDG naar beneden bijgesteld. Een keuze voor het bedrijfsmatig perspectief bij de waterschappen past in deze lijn.
- Voor 18 waterschappen verzorgt een belastingkantoor de belastingheffing, terwijl drie waterschappen zelf belasting heffen. Belastingen vallen onder Annex II. Waterschappen die zelf belasting heffen, zullen procedures digitaal moeten aanbieden onder de SDG. Wanneer dit gaat via een belastingkantoor, zal dit via het belastingkantoor aangeboden moeten worden. De waterschappen dragen naar waarschijnlijkheid zelf de verantwoordelijkheid dat de procedures die via het belastingkantoor aangeboden worden SDG-compliant zijn. Dit wordt juridisch nog getoetst. Het Waterschapshuis heeft over dit onderwerp contact gelegd met de belastingkantoren. Dit heeft nog niet tot afspraken geleid. Hier wordt de komende tijd energie op gezet.
- Vergunningen zijn procedures die vallen onder de SDG. De aanvraagprocedures verlopen vanaf 1 januari 2024 grotendeels via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO zou daarom een bijdrage kunnen leveren aan het voldoen aan de SDG door deze procedures compliant te maken aan de SDG. Ter onderbouwing voor een besluit of het DSO gaat ondersteunen bij de SDG wordt op dit moment gewerkt aan een businesscase. Wanneer DSO hierbij gaat ondersteunen, hoeven waterschappen hier minder zelf voor in te richten en te beheren. Omdat er nog een besluit genomen moet worden en daarna nog functionaliteit moet worden ontwikkeld, betekent dit wel dat de waterschappen enige tijd niet SDG-compliant zijn. De leges vallen wel onder de SDG voor de

waterschappen en buiten de scope van DSO. Dit proces zal dus wel door de waterschappen zelf digitaal aangeboden moeten worden.

- Er zijn twee waterschappen die nog niet klaar zijn met Annex I. Deze waterschappen zullen een stapje bij moeten zetten om goed mee te gaan met Annex II en op tijd klaar te zijn met de implementatie van de SDG.

Implementatieadvies waterschappen

Alles overwegende adviseert de WBDD de waterschappen om als sector de implementatie van de SDG vooralsnog op basis van de bedrijfsmatige variant te gaan inrichten, mits de wetgeving en subsidievoorwaarden hier de ruimte voor bieden. Op grond van andere behoeften en/of inzichten kan dit implementatieadvies te allen tijde worden bijgesteld.

Het implementatieadvies zal zowel richting de waterschappen als de landelijke SDG gremia worden gecommuniceerd.